

Stortingets Kommunal- og forvaltningskomité
Stortinget, 0026 Oslo

Oslo, 19. oktober 2016

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2016-2017: Statsbudsjettet.

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelias visjon er: Drivkraft for kunnskapssamfunnet. Abelia har mer enn 1.850 medlemsbedrifter med ca. 47.000 årsverk. Abelia viser til anmodning om høring til komiteen sendt 06. oktober 2016, og vedlegger her vårt skriftlige innspill.

For en digital versjon av dette høringsbrevet: <https://www.abelia.no/SB2017kommunalogforvaltning>

Våre overordnede hovedbudskap til budsjettet.

Norge har den største offentlige sektoren i OECD-området. Hver tredje sysselsatte jobber i offentlig sektor, og NRK viser til at 76,1 prosent av jobbene som er skapt i denne stortingsperioden er i offentlig sektor¹. I tillegg har Norge i flere år hatt kraftig utgiftsøkning på statsbudsjettene.

Dette er ikke bærekraftig over tid og Abelia har derfor valgt å gi innspill på hvordan veksten i offentlig sektor kan reduseres, og hvordan vi kan omstille oss gjennom digitalisering og et bedre samspill mellom offentlig og privat sektor.

I tillegg må det legges til rette for utvikling av nye virksomheter og næringer med eksportpotensial. Abelia mener regjeringens satsing på kunnskap og vekstfremmende skatteendringer er en god begynnelse.

Digitalisering i offentlig sektor

Abelia er bekymret for kommunenes svake satsing på digitalisering. Kommunene forvalter i dag størstedelen av offentlig tjenesteyting, og de er instansene som treffer innbyggerne i deres hverdag. De er avhengig av en sunn og fleksibel økonomi. Norske borgere er verdens mest digitale, samtidig ser vi et stort gap herfra og ned til hvordan norske kommuner leverer sine tjenester. I et samfunn hvor 96 prosent av befolkningen bruker internett og flere enn 4 av 5 bruker smarttelefon, så er likevel 2 av 3 kommunale tjenester basert på manuelle rutiner og papir.

I statsbudsjettet for 2017 blir kommunene, ifølge Kommunal- og moderniseringsdepartementet, styrket med 4 mrd kroner². Bare ett år tidligere hadde en tilsvarende pressemelding en styrking på 7,3 mrd. Vi har i lengre tid vært vitne til en stadig økning av frie midler til kommuner, men til tross for utbredt interkommunalt samarbeid kan lite spores tilbake til produktivitetsfremmende tiltak som digitalisering. Administrativ ledelse i bare én av tre kommuner er helt eller delvis enig i at de har tilstrekkelige incentiver til å digitalisere sine kommunale tjenester³.

I tillegg til utfordringer med incentivstrukturer og manglende prioritering av produktivitetsfremmende tiltak er det en mangel på digitaliseringskompetanse og -forståelse hos beslutningstakere i kommunal sektor. Dette er en særlig utfordring for mindre kommuner. Kombinasjon av frie midler til kommunene og lite digitaliseringskompetanse er dårlig nytt for digitaliserings- og omstillingsarbeidet.

Regjeringen har etablert en "**medfinansieringsordning**". Den skal gjennom delfinansiering av digitaliseringstiltak fungere som en gulrot for gjennomføring av flere små og mellomstore IKT-prosjekter i

¹ NRKs utregning på bakgrunn av tall fra SSBs nasjonalregnskap. Lest 4. oktober. <https://www.nrk.no/norge/her-er-jobb-tallene-som-ryster-erna-1.13124102>

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-styrker-kommunene-med-fire-milliarder-kroner/id2513811/>

³ <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter/Sider/DigitaliseringKommunaleTjenester.aspx>

statlig sektor. Alle må levere en forpliktende plan for gevinstrealisering. Dette er et bra tiltak, men Abelia mener at ordningen enten må utvides til å inkludere kommunal sektor eller at det etableres en tilsvarende ordning for kommunal sektor. Det er flere måter å organisere en slik ordning økonomisk. Eksempler på dette er en "studielånsinnretting", altså hvor det gis som lån i første omgang og når plan for gevinstrealisering er nådd så ettergis lånet. Eventuelt kan det etableres som en ordning direkte finansiert med deler av det som ellers er tenkt som frie midler.

Grensegangen mellom offentlig og private virksomheter

Hvordan stater utøver sine ulike roller, og anskaffer produkter og tjenester, har stor betydning for verdiskaping. Når markedet utvikler løsninger, tjenester og produkter for det offentlige har aktørene et marked i andre potensielle kunder, ikke minst internasjonalt. Når staten utvikler løsningene selv, er det ikke for å selge til andre, og det vil derfor ikke gi eksportinntekter. Derfor bidrar en IKT-utvikler og en forsker i det næringslivet på en annen måte enn om de gjør samme jobb i det offentlige. I den omstillingen vi er inne i må staten være medspiller, og ikke motspiller, til markedet.

Abelia er fornøyd med at regjeringen har etablert en arbeidsgruppe som skal se på tiltak for konkurransen på like vilkår mellom offentlig og privat sektor. Arbeidsgruppen skal først levere sin rapport i januar 2018, men Abelia mener det flere tiltak vi kan se på allerede nå. For eksempel bør Stortinget be regjeringen instruere alle underliggende statlige virksomheter til å gjennomgå sine oppgaver og vurdere potensialet for å fristille virksomhet helt eller delvis.

Investering i Altinn – en motor i arbeidet med digitalisering og effektivisering

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 og i fagproposisjonen fra NFD står det mye positivt om Altinns viktige rolle i digitaliseringen av offentlig sektor. Abelia er også positive til bevilgningene til Brønnøysundregisterets BRsys, dette er en forutsetning for en vellykket videre satsning på tilhørende felleskomponenter.

I budsjettet fremkommer det at «Altinn er en motor i arbeidet med digitalisering og effektivisering» og at «Implementering av Altinn-strategien er en hovedprioritering for Altinn i 2017». Budsjettforslaget inneholder imidlertid ikke den satsingen på Altinn som kunne muliggjort regjeringens målsettinger i Digital agenda og i Altinn-strategien. Den manglende satsingen er kritisk for Altinn som tjenesteutviklingsplattform. Det vil svekke arbeidet med digitalisering og effektivisering av offentlig sektor og i stor grad ramme innbyggere og næringsliv. Næringslivet er avhengig av gode felleskomponenter for å kunne gjennomføre de automatiserings- og digitaliseringsprosessene de står ovenfor.

I budsjettet for 2016 innførte regjeringen for første gang en avbyråkratiseringsreform. Nasjonalbudsjettet stadfester at gevinstrealisering for 2016 er på 1,7 milliarder kroner. Abelia mener reformen er et godt og riktig grep for effektivisering. For 2017 legger regjeringen opp til en videreføring med 0,5 prosent. For å gi reelle insentiver til langsiktig omstilling, mener Abelia dette bør heves til 1,5 prosent.

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning må følges opp innen kommunal og forvaltningsområdet.

Abelia er glad for at Langtidsplan for forskning og høyere utdanning er forpliktende på langsiktig bevilgning for å bygge verdensledende forskningsmiljøer. Vi mener Norge må bygge verdensledende miljøer der de kan bidra til å løse de store samfunnsutfordringene. Regjeringens budsjettforslag er bekymringsfullt svakt når det gjelder forskning for å løse de store samfunnsutfordringene. Et samlet Storting har i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning prioritert Hav, Klima og miljøvennlig energi, Fornyelse i offentlig sektor, Muliggjørende teknologier og Et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv.

Abelia mener at regjeringen ikke følger dette godt nok opp i budsjettforslaget. I årene som kommer vil vi ha behov for betydelig mer kunnskap om bl.a. omstilling i kommunene, tjenesteorganisering, IKT og anvendelse av ny teknologi, klimatilpasning, transport og en situasjon med flere eldre og økt andel minoriteter i utdanning og arbeidsliv. Det bekymrer Abelia at regjeringen foreslår å prioritere ned

bevilgningene til tematiske programmer og internasjonalt forskningssamarbeid i flere departementer. Små bevilgninger til forskning på lavutslippssamfunnet og til velferdsforskning er positive unntak som må gis forpliktende opptrappinger.

For å sikre sunn konkurranse og best mulig kvalitet, relevans og effektivitet i offentlig finansiert forskning, må forskningsmidler fra departementer tildeles gjennom Forskningsrådets åpne konkurransearena. Direkte tildeling av forskningsmidler til enkeltmiljø utenfor konkurranse, gir ingen sikkerhet for at forskningsmidlene gis til de beste miljøene og prosjektene og bidrar til å svekke forskningens uavhengighet.

For å sikre bærekraftige budsjetter ber Abelia Stortinget prioritere:

- At alle departement gis i oppdrag å utrede om fristilling/utskilling av hele eller deler av deres underliggende etater kan gi bedre tjenester og øke samfunnets samlede produktivitet.
- En økning i avbyråkratiseringskuttet fra 0,7 prosent til 1,5 prosent. Utgiftsområder som fremmer næringsutvikling og FoU direkte må skjermses.

For å investere i riktige vekstfremmende tiltakene ber Abelia Stortinget prioritere:

- Etablere en ny medfinansieringsordning, eller utvide eksisterende ordning, for teknologiinvesteringer i offentlig sektor til også gjelde kommunene. Dette kan finansieres ved å hente 1,5 milliarder kroner fra økt avbyråkratiseringskutt, eller ved å binde noe frie midler til dette formålet.
- Følge opp Altinn-strategien ved å øke rammebevilgningene og modernisere plattformen i tråd med det leverte satsingsforslaget.
- Opprettholde satsningen på Brønnøysundregistrenes nye registersystem, BRsys gjennom post 1.
- For at Norge skal gjennomføre nødvendige langsiktige kunnskapsbaserte omstillinger i næringslivet, må myndighetenes forskningsinnsats økes til 1,2% av BNP i en overgangsperiode.
- Veksten i forskningsmidlene må fordeles via Forskningsrådet. Konkurranse om forskningsmidlene på like vilkår gir best utvikling av forskningsmiljøene, kvalitet i forskningen og målrettet valg av virkemidler.

Teknologikompetanse muliggjør innovasjon og omstilling.

For å leve av kunnskap må vi ha en høyt utdannet befolkning med relevant fagkompetanse. IKT-fag er spesielt viktig fordi teknologi muliggjør nødvendig innovasjon og fornying på alle samfunnsområder. Vår evne til å utnytte IKT avgjør om vi får til omstilling, nye tjenester og utvikling av nye fremtidsrettede næringer.

IKT-bransjen (Abelia, NITO, Tekna og IKT-Norge) har samlet seg om felles krav til statsbudsjettet for 2017. Sammen fremmer vi tre krav som må på plass for å styrke nasjonens IKT-kompetanse for fremtiden.

For å øke den digitale kompetanse i samfunnet foreslår vi:

- At koding/programmering må bli obligatorisk i skolen, og innføres fortløpende fra første klasse.

For å øke antallet IKT-utdannede foreslår vi:

- Flere studieplasser innen IKT (1000).
- At finansieringskategoriene for teknologi og IKT-fagene løftes (fra dagens E til D med mål om ytterligere løft på sikt).

For å forberede oss på det framtidige kompetansebehovet foreslår vi:

- At Stortinget ber regjeringen lage en kartlegging av arbeidskraftbehov og en strategi for å heve kompetansen blant arbeidstakerne og i utdanningssystemet til det nivået som trengs i det digitale samfunnet.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker komiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Hilde Widerøe Wibe
Næringspolitisk direktør

Kjetil Thorvik Brun
Fagsjef IKT og digitale næringer